

PROGRAMMA
SYMPOSIUM
DUURZAAM
ERFGOED

WOENSDAG 12 OKTOBER 2011, CONGRESGEBOUW DE DOELEN, ROTTERDAM

- 09.00-09.40 **Ontvangst en registratie**
- 09.40-09.50 **Welkom door de dagvoorzitter**
Jan van 't Hof, *hoofd afdeling Instandhouding van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*
- 09.50-10.00 **Opening van het symposium**
Cees van 't Veen, *directeur Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*
- 10.00-10.25 **101 eenvoudige manieren om veel energie te besparen in historische gebouwen**
Jan Tjemme van Wieringen, *onderzoeker, Milieu Centraal*
- 10.25-10.50 **Historische materialen, duurzame materialen**
Michiel Haas, *directeur NIBE en hoogleraar materialen en duurzaamheid, TU Delft*
- 10.50-11.20 **Koffie- en theepauze**
- 11.20-11.45 **Isoleren van houten schuiframen: moderne U-waarden met oude middelen**
Soki Rhee-Duverne, *onderzoeker en restaurator, English Heritage*
- 11.45-12.10 **De kracht van oude gebouwen met moderne technieken voor klimaatbeheersing: een revanche op nieuwbouw**
Antonin van de Bree, *senior consultant, Ecofys*
- 12.10-12.25 **Gelegenheid tot vragen stellen**
- 12.25-14.00 **Lunchpauze**
- 14.00-15.30 **PARALLELSESSIE 1:
PRAKTIJK, BELEID EN
ERVARINGEN**
**Win-win situaties: het
overbruggen van
tegengestelde
belangen**
Anke van Hal, *hoogleraar
duurzaam bouwen,
Nyenrode* en Birgit Dulski,
*senior onderzoeker duur-
zaam bouwen, Nyenrode*
**Wie de schoen past:
uit de praktijk van
een milieubewuste
monumenteneigenaar**
Bernard Vercouteren van
den Berge, *monumenten-
eigenaar en docent
bouwkunde Hogeschool
Zeeland*
- PARALLELSESSIE 2:
ENERGIEVERBRUIK EN
BINNENMILIEU**
**Duurzaamheidslabels:
wat zeggen ze wel en
wat zeggen ze niet?**
Tom Haartsen, *directeur
Climatic Design Consult*
**Pure winst? Waarom
de energiebesparing
na isoleren kan tegen-
vallen**
Mieke Deurinck, *promo-
vendus bij de afdeling
Bouwfysica van de KU
Leuven*
- PARALLELSESSIE 3:
ISOLATIE EN KLIMAAT-
INSTALLATIES**
**Isoleren van historische
binnengevels: wat
levert het op en wat
gebeurt er in de gevel?**
Moses Jenkins, *senior
technisch specialist,
Historic Scotland*
**Het thermisch opwaar-
deren van historische
gebouwen**
Marc Stappers, *medior
specialist bouwfysica,
Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed*

PARALLELSESSIE 1:
*PRAKTIJK, BELEID EN
ERVARINGEN (vervolg)*

**Duurzaamheid en
monumenten: moge-
lijkheden en ideeën
voor gemeentelijk
beleid**

Richard Rodenburg,
*restauratiedeskundige,
gemeente Utrecht*

**Gelegenheid tot vragen
stellen**

PARALLELSESSIE 2:
*ENERGIEVERBRUIK EN
BINNENMILIEU (vervolg)*

**Het belang van een
goed binnenmilieu:
gezond wonen en wer-
ken in monumenten**

Mieke Weterings, *advi-
seur duurzaam en gezond
bouwen, gemeente Den
Haag*

**Gelegenheid tot vragen
stellen**

PARALLELSESSIE 3:
*ISOLATIE EN KLIMAAT-
INSTALLATIES (vervolg)*

**Mag het iets minder
zijn? Museale klimaat-
installatie op maat
spaart energie, gebouw
en collectie**

Bart Ankersmit, *senior
onderzoeker, Rijksdienst
voor het Cultureel Erfgoed*

**Gelegenheid tot vragen
stellen**

15.30-16.00 **Koffie- en theepauze**

16.00-16.25 **Duurzaamheid voor het oprapen: kansen voor ieder monument**
*Huub van de Ven, onderzoeker duurzame monumentenzorg, Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed*

16.25-16.45 **Aanbieding van het boek *Duurzaam erfgoed* aan Jord den Hollander, architect
van het KlokHUIS in Almere**

16.45-16.55 **Afsluiting door de dagvoorzitter**

16.55-18.00 **Informeel borrel**

*Lezingen in het Engels worden via hoofdtelefoons simultaan vertaald naar het Nederlands. Tijdens
alle pauzes kunt u het beursgedeelte bezoeken waarin diverse bedrijven zich presenteren.
Wijzigingen voorbehouden.*